4596 - Selâmın önemi ve selâmı almak

Soru

"Esselâmu aleykum" ve "Ve aleykum selâm" sözlerinin önemini bana bildirir misiniz?

Detaylı cevap

Allah’a hamd olsun.

Eskiden beri insanların kendi aralarında devam eden ve birbirlerini selâmladıkları bir gelenekleri vardı. Her tâifenin, kendisini diğer insanlardan ayrı tutan bir selâmlaşma şekli vardı.

Nitekim eskiden Araplar: "Hayırlı sabahlar" anlamına gelen "En'im Sabâhan" veya "En'imû Sabâhan" derlerdi. Dolayısıyla sabah lafzıyla birlikte bolluk içindeki rahat yaşam anlamına gelen "نَعْمَةٌ /ne'meh" lafzını kullanırlar ve bu lafzı onunla birleştirirlerdi.Sabah, insanın gündüzüne başlayacağı ilk vakit olduğu için bu vakitte bolluk ve hayır elde ederse, o gününün tamamını bu bolluk ve hayırla birlikte geçirmiş olur.

İslâm dîni gelince, Allah -azze ve celle- bu dînde müslümanlar için kendi aralarında bir esenlik ve şiâr olsun diye onlara selâmı, yani "esselâmu aleykum" lafzını meşrû kılmış ve bunu, onları diğer milletlerden ayıran bir özellik olarak sadece müslümanlara has kılmıştır.

Selâmın anlamı; her türlü kötülük ve noksanlıklardan berâet, halâs ve kurtuluştur.

Yine selâm; Allah -azze ve celle-'nin isimlerinden yüce bir isimdir.

Buna göre "esselâmu aleykum" sözü, yani "O, sizi gözetliyor ve size muttali oluyor" demektir. Bundan dolayı bu sözde öğüt vardır.

Yine "esselâmu aleykum" sözü, "Allah -azze ve celle-'nin isminin bereketi size nâzil olsun ve üzerinizde hâsıl olsun" anlamını da içermektedir.

İbn-i Kayyim -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

"el-Melik- el-Kuddûs, es-Selâm olan Allah Teâlâ İslâm ehline (müslümanlara) kendi aralarında selâmlaşmaları için "Selâmun aleykum" lafzını meşrû kılmıştır. Bu selâm, geçmiş ümmetlere âit selâmlarının kimisinde: "Bin yıl yaşayasın" gibi imkânsız ve yalan sözler bulunan, kimisinde: "Hayırlı sabahlar" gibi bundan daha kısa anlamlı olan bütün selâmlarından daha evlâdır. Zirâ geçmiş ümmetlerin selâmlarında Allah Teâlâ'dan başkasına yapılmaması gereken secdeyi içeriyordu.Bu sebeple "esselâmu aleykum" diyerek selâm vermek, geçmiş ümmetlerin bütün bu selâmlarından daha evlâ olmuştur. Çünkü "esselâmu aleykum" sözü, o olmadan hayat ve kurtuluşun olmadığı selâmeti içerir. Bundan dolayı "esselâmu aleykum" lafzı, her maksat ve gâyeden önce gelen esastır. Kulun hayattaki maksadından iki şey meydana gelir:

Birincisi: Kulun şerden (kötülükten) selâmette olması.

İkincisi: Kulun hayır ve iyiliği elde etmesi.

Şerden selâmette olmak, iyilik ve hayrı elde etmekten önce gelir.Dolayısıyla selâm, insanlar arasında bir bağdır." ("Bedâiu'l-Fevâid"; s: 144)

Diğer taraftan Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- selâmı (insanlar arasında) yaymayı îmândan saymıştır.

Nitekim Abdullah b. Ömer'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, o şöyle demiştir:

أَنَّ رَجُلاً سَأَلَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَيُّ الإِسْلاَمِ خَيْرٌ ؟ قَالَ : تُطْعِمُ الطَّعَامَ، وَتَقْرَأُ السَّلاَمَ عَلَى مَنْ عَرَفْتَ، وَمَنْ لَمْ تَعْرِفْ [رواه البخاري ومسلم وأحمد وأبو داود والنسائي وابن حبان]

"Bir adam, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'e:

-İslâm'ın hangi haslet ve amelleri daha hayırlıdır (başkası için çok faydalıdır)? diye sordu.

Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- buyurdu ki:

- Yemek yedirmen, tanıdığın ve tanımadığın herkese selâm vermendir." (Buhârî; hadis no: 12, 28

ve 6236. Müslim; hadis no: 39. Ahmed; hadis no: 2/169. Ebu Davud; hadis no: 5494. Nesâî; hadis no: 8/107. İbn-i Hibbân; hadis no: 505)

İbn-i Hacer -Allah ona rahmet etsin- (yukarıdaki hadisi şerh ederken) şöyle demiştir:

"Kibirlenerek veya yapmacık tavır takınarak selâmı herhangi birisine has kılma! Aksine İslâm'ın şiârına tâzim göstermek ve müslüman kardeşliğini gözönünde bulundurmak sûretiyle selâmı yay!" ("Fethu'l-Bârî"; c: 1, s: 56)

İbn-i Receb -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

"Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- bu hadiste yemek yedirmeyi ile selâmı yaymayı birarada zikretmiştir. Çünkü söz ve fiil ile ihsan biraraya gelir ki, bu, ihsanın en kâmil olanıdır. Bu ikisinin, İslâm'ın en hayırlı iki hasleti olması, ancak İslâm'ın diğer farz ve vâcipleri yerine getirildikten sonra olur (farz ve vâcipler yerine getirilmeden bu ikisi İslâm'ın en hayırlı iki hasleti olmaz)." ("Fethu'l-Bârî"; c: 1, s: 43)

es-Senûsî -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

"Selâmdan murad; insanların birbirleriyle selâmlaşmasıdır.Selâm, kalplerde sevgi ve muhabbet tohumlarının yeşermesine vesile olur.Aynı şekilde yemek yedirmek de böyledir. Birbirini seven iki kişi arasında sevgi ve muhabbet bağı zayıf olabilir.Selâm ile bu zayıflık ortadan kalkar. Belki de birbirine düşman olabilirler.Birbirine selâm vermekle bu düşmanlık dostluğa dönüşür." ("İkmâlu'l-Muallim; c: 1, s: 244)

Kadı İyad -Allah ona rahmet etsin- bu konuda şöyle demiştir:

"Bu, mü'minlerin kalplerinin birbirine ısınması için Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'den bir teşviktir. Mü'minlerin en fazîletli İslâmî ahlakları birbirleriyle kaynaşıp dostluk kurmaları, birbirleriyle selâmlaşmaları, birbirlerine sevgi ve muhabbet beslemeleri ve bunu kendi aralarında söz ve fiiller uygulamalarıdır. Nitekim Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- mü'minleri, birbirlerini sevmeye, birbirlerine muhabbet beslemeye ve buna vesile olan hediyeleşmeye, yemek yedirmeye ve selâmı yaymaya teşvik etmiş, bunların zıddı olan birbiriyle ilişkiyi kesmek, birbirine

sırtını dönmek, birbirinin ayıp ve kusurlarını araştırmak, koğuculuk yapmak (laf taşımak) ve iki yüzlü davranmak gibi davranışlardan da yasaklamıştır.

Dostluk ve sevgi, dînin bir farzı, İslâm şeriatının bir rüknü ve müslümanları biraraya getiren bir sistemdir. İnsan, tanıdık olan ve olmayana selâm vermekle ameli, Allah Teâlâ'ya hâlis kılmaktadır.Bu davranışta tanıdık olmayanı bir tarafa bırakarak sadece tanıdık olana yapmacık bir tavır takınmak veya yaranmaya çalışmak yoktur.Bunun yanında selâmda alçakgönüllülük ve bu ümmetin bir şiârı olan selâmı yaymak vardır." ("İkmâlu'l-Muallim; c: 1, s: 276)

Bunun içindir ki Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- selâm vermekle sevgi, muhabbet ve kardeşliğin meydana geleceğini açıklamıştır.

Nitekim Ebu Hureyre'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunan hadiste, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

لاَ تَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ حَتَّى تُؤْمِنُوا، وَلاَ تُؤْمِنُوا حَتَّى تَحَابُّوا، أَوَلاَ أَدُلُّكُمْ عَلَى شَيْءٍ إِذَا فَعَلْتُمُوهُ تَحَابَبْتُمْ: أَفْشُوا السَّلاَمَ بَيْنَكُمْ. [رواه مسلم وأحمد والترمذي]

"Îmân etmedikçe cennete giremezsiniz. Birbirinizi sevmedikçe de (tam anlamıyla) îmân etmiş olmazsınız. Size, yaptığınız takdirde birbirinizi seveceğiniz bir şeyi göstereyim mi:

- Selâmı aranızda yayın." (Müslim; hadis no: 54. Ahmed; hadis no: 2/391. Tirmizî; hadis no: 2513).

Öte yandan Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-: "Esselâmu aleykum" diyenin mükâfat ve sevabını açıklamıştır.

Nitekim Ebu Hureyre'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, o şöyle demiştir:

أَنَّ رَجُلاً مَرَّ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ فِي مَجْلِسٍ فَقَالَ: سَلاَمٌ عَلَيْكُمْ، فَقَالَ: عَشْرُ حَسَنَاتٍ. ثُمَّ مَرَّ رَجُلٌ آخَرُ قَالَ: سَلاَمٌ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ، فَقَالَ: عِشْرُونَ حَسَنَةً. ثُمَّ مَرَّ رَجُلٌ آخَرُ فَقَالَ: سَلاَمُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، فَقَالَ: ثَلاَثُونَ حَسَنَةً. [رواه النسائي في عمل اليوم والليلة والبخاري في الأدب المفرد وابن حبان في صحيحه]

"Bir adam, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- mecliste iken ona uğrayarak:

- Selâmun aleykum, dedi.

Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-:

- Ona on sevap verildi (veya ona on sevap yazıldı) buyurdu.

Sonra başka bir adam uğradı ve:

- Selâmun aleykum ve rahmetullah, dedi.

Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-:

- Ona yirmi sevap verildi (veya ona yirmi sevap yazıldı) buyurdu.

Sonra başka bir adam uğradı ve:

Selâmun aleykum ve rahmetullahi ve berakatuhu, dedi.

Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-:

- Ona otuz sevap verildi (veya ona otuz sevap yazıldı) buyurdu." (Nesâî; "Amelu'l-Yevmi ve'l-Leyle"; hadis no: 368. Buhârî; "el-Edebu'l-Mufred"; hadis no: 586. İbn-i Hibbân; hadis no: 493).

Selâmı almayı (Aleykum selâm diyerek karşılık vermeyi) emretmiş ve bunun müslümanın müslüman kardeşi üzerindeki bir hakkı olduğunu saymıştır.

Nitekim Ebu Hureyre'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunan hadiste, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

حَقُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ خَمْسٌ: رَدُّ السَّلَامِ، وَعِيَادَةُ الْمَرِيضِ، وَاتِّبَاعُ الْجَنَائِزِ، وَإِجَابَةُ الدَّاعِي، وَتَشْمِيتُ الْعَاطِسِ. [رواه أحمد والبخاري ومسلم والنسائي في عمل اليوم والليلة وأبو داود]

"Müslümanın, (diğer) müslüman üzerindeki hakkı beştir:

- Selâmını almak.

- Hastayı ziyâret etmek.

- Cenâzesine katılmak (iştirak etmek).

- Dâvet edenin dâvetine icâbet etmek (çağrısına uymak).

- Hapşırınca (Elhamdulillah derse) yerhamukallah (Allah sana merhamet etsin) demek." (Ahmed; hadis no: 2/540. Buhârî; hadis no: 1240. Müslim; hadis no: 2792. Nesâî; "Ammelu'l-Yevmi ve'l-Leyle"; hadis no: 221. Ebu Dâvud; hadis no: 5031)

Hadisin zâhirine bakılacak olursa, buradaki emir vucûbiyetttir.Dolayısıyla selâmı almak vâciptir. Çünkü müslüman, sana selâm vermekle senden emân yani sığınma ve koruma talep etmiş demektir. Senin de buna karşılık bu sığınma ve selâmeti (güveni) ona vermen gerekir. O sana selâm vermekle sanki sana şöyle demek istemiştir:

-Sana emân, selâmet ve emniyet veriyorum. Bundan dolayı sebeple senin de aynı emân ve selâmeti ona vermen gerekir.Tâki selâm verenin kendisine ihânet edebileceğini veya kendisiyle alakayı kestiğini (ona dargın olduğunu) zannetmesin ve içine böyle bir his girmesin.

Bunun içindir ki Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- birbiriyle dargın olan iki kişi arasındaki dargınlığı selâmın bozacağını haber vermiştir.

Nitekim Ebu Eyyûb el-Ensârî'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

[لاَ يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلاَثِ لَيَالٍ، يَلْتَقِيَانِ فَيُعْرِضُ هَذَا وَيُعْرِضُ هَذَا وَخَيْرُهُمَا الَّذِي يَبْدَأُ بِالسَّلاَمِ.] متفق عليه

"Müslümanın, diğer bir müslüman kardeşini üç günden fazla terk etmesi (ona dargın kalması), helâl olmaz. Birbirleriyle karşılaştıklarında o yüz çevirir,bu da yüz çevirir. O ikisinin en fazîletlisi, selâmı ilk önce verendir." (Buhârî; hadis no: 6233. Müslim; hadis no: 2560. Lafız, Müslim'e âittir.)

İşte bu, selâmın ve onu almanın önemi hakkındaki kısaca anlatılan şeylerdir.

Allah Teâlâ en iyi bilendir.